

## Posudek diplomové práce Romany KMOCHOVÉ:

### „I přišli k nám tito soldáti...“ Město Slaný za třicetileté války optikou pramenů městské kanceláře

Diplomová práce Romany Kmochové vznikala dlouho a na výsledku je to znát. Diplomantka předkládá více než pětisetstránkový opus, který se běžným představám o diplomové práci v mnoha ohledech vymyká. Prošla, kriticky přečetla a interpretovala více než 30 městských knih a k tomu ještě sedm krabic aktového materiálu ze slánského městského archivu, a to jí ještě některé prameny zůstaly badatelsky nepřístupné. A opravdu nejde jen o působivě dlouhý seznam položek, které by využila „výběrově“, jak se někdy děje. Jedná se o plnohodnotné zpracování pramenného korpusu, přičemž byla autorka schopna utřídit vzájemně kombinovat stovky dat. Přitom jen jaksi „mimoходом“ udělala ve slánských městských knihách pořádek, opravivši stará a chybná označení na základě skutečného obsahu a také upozornivši (v úvodní kapitole) na možnosti jejich konkrétního badatelského využití. Současně průběžně opravovala chybná čtení i chybné závěry ze starší literatury (např. Václav Fiala, *Slaný v letech 1618–1632*) i současné (především poněkud nedotažené práce českobudějovického doktoranda Josefa Kadeřábka k rekatolizaci Slaného; určitou reakcí na Kadeřábkovo téma je i seznam slánských emigrantů v příloze č. 10).

Za pramennou heuristikou nikterak nezaostává autorčina znalost starší i novější literatury včetně řady kvalifikačních prací z českých univerzit. Získala tak širokou komparační základnu a opravdu máloco jí uniklo (vytknout jí lze snad jen překlep ve jméně Lenky Bobkové v seznamu literatury); zná i německou literaturu k válečné každodennosti.

Kmochová se sice soustředila na období třicetileté války, ale „protáhla si“ je jak do období předbělohorského (například v přílohách sleduje obsazování městských úřadů už od roku 1595), tak do období bezprostředně poválečného (v tabulkových přehledech do roku 1660, ve výkladové části tak zachycuje ještě začátek období, kdy se martinického fideikomisu a tím i vlády nad městem ujal hrabě Bernard Ignác). Po kratší přehledové kapitole o starších dějinách Slaného následuje ve třetí kapitole pestrý a neradostný obraz dějin města za třicetileté války, rozčleněný podle vztahu Slaného a jeho nové (a pochopitelně nechtěné) martinické vrchnosti (1. Na cestě k zástavě; 2. V zástavě; 3. V poddanství) a naplněný nekonečnou řadou válečných útrap. Teprve takováto sonda do života města ve válce (v české literatuře srovnatelná v této kvalitě jedině s pracemi Marka Ďurčanského k Nymburku) se mohla stát základem výborné páté kapitoly pojednávající o strategiích přežívání obyvatel města ve válečné době, využívající do jisté míry též postupy historické antropologie a psychologie (je totiž mimo jiné příspěvkem k dějinám strachu či k dějinám stresu). I tady však převážilo z detailní znalosti pramenů vyplývající „epické“ panorama drobných i závažnějších událostí, pečlivě ovšem autorkou promyšlené a utříděné do oddílů pojednávajících různé formy válečného *modu vivendi* (napadání vojáků, dohoda či spolupráce s nimi, útoky a ukrývání cenností atp.). Nepochybně jen vědomí určitých limitů diplomové práce (tak jako tak mnohonásobně překročených) zabránilo autorce ještě více rozšířit interpretační rovinu práce. Jí nashromážděný materiál k tomu skýtá v budoucnu všechny možnosti.

Klíčová čtvrtá kapitola přináší precizně vypracovaný přehled městské správy ve Slaném a současně i nastupující vrchnostenské správy v tom jejím segmentu, který se týkal dějin města. Období přechodu od fungování svobodného královského města k městu vrchnostenskému v časech převratných politických a konfesijních změn a válečnými událostmi vynucených přerývů dodává této kapitole potřebnou dynamiku. To přitom neznamená, že i přes četná slánská specifika by nebylo možno podobný přístup k dějinám správy použít jako modelový i

pro jiná města, pokud to ovšem pramenná základna umožňuje (a budiž řečeno, že slánská pramenná situace je mimořádně příznivá). Nesmírně užitečným (a také neuvěřitelně pracným) „doplněním“ čtvrté kapitoly je pak řada tabulkových příloh 1.-9. podávajících přehledy jednotlivých městských a vrchnostenských úředníků. Ačkoliv autorka deklaruje, že neaspirovala na „vzorné“ zpracování dějin městské kanceláře daného období (neprovedla totiž diplomaticko-paleografickou analýzu produktů kanceláře, přidala nicméně v přílohách ukázky rukou jednotlivých městských písařů), je i v tomto směru její práce neobyčejným přínosem, neboť z hlediska správního je kancelář představena vyčerpávajícím způsobem. Mimořádně pozoruhodný je také exkurz o komunikaci Slaného s okolními městy a vytvoření jakéhosi informačního a varovného systému sledujícího pohyby vojenských oddílů v širším regionu.

Následuje již zmiňovaná pátá kapitola o způsobech přežívání ve válečné realitě. Šestá kapitola věnovaná případu Jana Šultyse je pak poučnou sondou o míře soudržnosti či naopak eroze městské společnosti v krizové době, kdy byla vystavena neustále stupňovaným finančním požadavkům ze strany vojáků i své vrchnosti (Martinicem požadované odškodnění za ztráty způsobené saským vpádem). V sedmé kapitole pak Kmochová představuje jen pomalou konsolidaci poměrů v poválečném desetiletí a těžkosti spojené s přechodem do civilního života v situaci, kdy téměř žádný z obyvatel města „nezažil“ normální mírové poměry.

Na závěr je třeba říci, že i při značném rozsahu práce udržela autorka čtivý styl a provedla i velmi pečlivé korektury svého textu. Pokud bych měl vytknout některé drobné vady, pak jsou to snad jen občasné terminologické archaismy ve třetí kapitole, v několika málo případech opakování některých epizod a příkladů (obrana proti švédským rejtářům na konci roku 1648 v kapitole 5 i 7), případně drobnosti typu chybějících uvozovek u ironicky míněných formulací (s. 354: „I tato částka jim byla přičtena k dobru“ [Slánským], jde o Martinicem vymáhané škody v Kvíckém dvoře) nebo chybný přechodník (s. 360: „...myslíc si [Šultys], že vězení je dostatečným trestem). To jsou ovšem naprosté marginálie, které nemohou ovlivnit celkový dojem z práce, jež dosahuje – troufám si říci – úrovně práce disertační a rozhodně by měla být publikována tiskem.

V Praze 7. června 2015

Doc. PhDr. Zdeněk Hojda  
vedoucí diplomové práce